

Tre skådespelerskor om rollen som Beatrice

Gun Arvidsson Göteborgs stadsteater 1963:

– Jag blev lätt chockerad!

– Johan Falck var regissör och jag kommer ihåg att jag blev lätt chockerad när han på kollationeringen sade att "Vi ska spela pjäsen i tidig 1880-tals-miljö för då hade de så vackra uniformer". I början av 1960-talet var det inte så vanligt att man placerade shakespeare-pjäser var som helst i tiden.

– Jag tyckte det kändes knepigt. Idag skulle man ju inte bli det minsta överraskad. Men jag tycker fortfarande att Falcks skäl känns lite knepigt! Bortsett från det var det här väl en tämligen konventionell shakespeare-upsättning. Regissören hade ingen personlig ingång i pjäsen.

Illustration av Sir John Gilbert R.A. i Howard Stauntons utgåva av Shakespeares samlade verk 1858-66

Kommer du ihåg något av ditt arbete med Beatrice?

– Jag tyckte att det var väldigt roligt att göra henne. Vi använde Hagbergs översättning så lustigheterna var ju inte så där väldigt fräscha. Ändå var det oerhört lustbetonat med dialogerna mellan Beatrice och Benedikt. När de först vill förneka sin kärlek till varandra och sedan kapitulerar för den. Och på ett så roligt sätt!

– Överhuvudtaget är Beatrice en mycket bra roll. Det är sådana svängar i den, när hon får bli heligt förbannad för att Benedikt först inte vill gå med på att hämnas den orättvisa beskyllningen mot Hero. Så jag minns det med glädje.

Moa Myrén Proteus 1978:

Intervjuer: Kent Hägglund

– Den här typen av huvudroller skrivs – även i nyskriven dramatik – fortfarande nästan uteslutande för män.

MOA MYRÉN SPELADE BEATRICE i Teatersällskapet Proteus uppsättning av *Mycket väsen för ingenting* sommaren 1978:

– Jag gick på scenskolan i Malmö. När jag började där 1976 försökte jag och några andra få jobba med dramatik av Shakespeare och Tjechov, men de ansågs "ute" just då – borgerliga och förlegade. När Skånska teatern 1979 gjorde en radikal tolkning av *En midsommarnattsdröm* ändrades emellertid synen på Shakespeare totalt. Sedan dess har han varit ständig aktuell och "inne". För mig var det som en dröm att få jobba med Shakespeare fantastiska språk och dessutom få en sån rolig roll som Beatrice att "bita i"!

– Att åka runt med sommar-teater var otroligt kul. Ibland var det svinkallt, ibland var det jättevarmt och ibland regnade det. Roligast var det när vi skulle spela på någon ö utanför Karlskrona, på en fästning som var en fantastiskt bra miljö för den här pjäsen. För att komma dit måste vi bära ombord våra dekorbitar på en båt och åka långt. Jag tänkte "hit kommer väl inget folk". Men det var smockat! Folk satt högt och lågt överallt och det var en strålande kväll.

– Under åren som gick sedan tänkte jag väl inte så mycket på den här föreställningen. Men när jag såg filmen med Kenneth Branagh och Emma Thompson blev jag så lycklig.

Både över att se den och över de minnen från 1978 som den väckte i mig.

– Kvinnliga skådespelare har fortfarande sällan möjlighet att breda ut sig sceniskt i roller som är subjekt i dramat, roller som inte är offer, utan som förmedlar styrka och som tar plats. Roller som för intellektuella, politiska, filosofiska resonemang och som driver händelseutvecklingen framåt. Den här typen av huvudroller skrivs – även i nyskriven dramatik – fortfarande nästan uteslutande för män. Men Beatrice är en sådan roll och det var en ynnest för mig att få förtroendet att gestalta henne!

Kickan Holmberg Roma 1992:

– Hon har en kaxig yta, är nästan manlig i det att hon är så verbal och vågar ta plats.

KICKAN HOLMBERG SPELADE BEATRICE i Teaterensemblens (nu Roma-teatern) *Mycket väsen för ingenting* i Roma Klosterruin sommaren 1992. Vad hon först minns är Beatrices temperament:

– Hon har en kaxig yta, är nästan manlig i det att hon är så verbal och vågar ta plats. Shakespeare har skrivit ett par sådana underbara kvinnoporträtt. Rosalind är också rolig att spela, om man får knorr på henne. Men Beatrice är häftigare för hon gräver djupare. Hon är modigare också, hon tar ställning mer. Hon ser fegheten i männen och hos dem som har makten.

– Beatrice har också en enorm känsla för när hon ska säga sina repliker. Jag har aldrig fått så mycket garv från publiken. Ända lade vi upp det så hon är lite rädd. Hon har en gammal historia med Benedikt och det sitter en tagg där. Vi skissade litet på det. Men det är lätt att lura dem att bli kära.

Kostymdesign för Beatrice av Voytek, Royal Shakespeare Company, 1971

1998 REGISSERADE TOMAS SEGERSTRÖM från Romateatern *Mycket väsen för ingenting* på Boulevardsteatern i Stockholm. Där gjorde Kickan Holmberg Margareta som är sällskapsdam till

Hero. Hur var det att komma tillbaka till pjäsen på det sättet?

– Det var väldigt roligt. Jag kände att jag hade fått ut så mycket av Beatrice att jag var färdig med rollen. Vi hade gjort en hopskrivning också, så att Margareta slogs ihop med Ursula och blev en komplex figur.

Den enda version av pjäsen som Kickan Holmberg har sett är Kenneth Branaghs film:

– Den är fin, men jag tycker att den missade Beatrices temperament. Hon är ju väldigt lättantändig, hon tänder på alla åtta. Emma Thompson fastnade liksom uppe i huvudet på henne.

– Det vore kul att få se en uppsättning där man vågar göra Beatrice lite ful. Hon kunde bli ännu mer spännande om hon fick vara lite kantig i utseendet också, inte bara i sättet. Men det vågar väl aldrig någon göra!

Bo Swedberg, regiassistent vid Göteborgs stadsteater 1963:

– Regissören hade alltid sista ordet.

BO SWEDBERG VAR REGIASSISTENT på uppsättningen av *Mycket väsen för ingenting* på Göteborgs stadsteater 1963. Han gjorde också en liten roll som en officer som kommer med bud i början.

– Johan Falck var regissör. Han var son till August Falck och Manda Björkling från Strindbergs Intima Teater, han hade varit regissör i 25 år och även varit teaterchef i Norrköping och Helsingborg. Han var mycket duktig och noggrann – nästan petig – regissör. Hans regikoncept var fullständigt färdigt och klart tre-fyra veckor innan repetitionerna skulle börja:

Uppsättningen skulle förläggas i Biedermeyer-miljö – tidigt 1800-tal – och kvinnorna skulle vara ”söta som luktärter”.

– Det var ju så på de stora institutionerna. Verkstäderna måste ha besked i god tid för att hinna göra allting. Vid kollationeringen var alla kostymerna bestämda, Sixten Eckerberg hade skrivit en stor vals för avslutningen och den fanns redan inspelad av Göteborgs symfoniker.

– Några skådespelare opponerade sig mot läsarten. Om man använde Hagbergs gamla översättning och lät

de hela utspelas på 1800-talet skulle resultatet bli alldeles för puritanskt och källborgerligt. Men regissören hade alltid sista ordet. Johan Falck var en romantisk person som ville att det skulle vara smakligt och elegant. Han höll ett långt tal och alla fick ge med sig.

– Gun Arvidsson och Måns Westfelt spelade Beatrice och Benedikt. De är fantastiska skådespelare och de gjorde sina roller utan problem. Det blev en fin föreställning som blev en stor publiksuccé.

Intervju: Kent Hägglund